

EUROOPA KOHTU OTSUS (TEINE KODA)

12. juuni 1980*

[...]

Liidetud kohtuasjades 119 ja 126/79,

mille esemeks on EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Verwaltungsgericht Frankfurt am Maine'i esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel, ühelt poolt:

Lippische Hauptgenossenschaft e.G., ühistu, mille registrijärgne asukoht on Lage, Lippe,

ja

Bundesanstalt für Landwirtschaftliche Marktordnung (põllumajanduse turukorralduse liiduamet), Frankfurt am Main,

ja teiselt poolt:

Westfälische Central-Genossenschaft e.G., ühistu, mille registrijärgne asukoht on Münster (Westfalen),

ja

Bundesanstalt für Landwirtschaftliche Marktordnung,

eelotsust EÜ eeskirjade alusel pehme nisu denatureerimise lisatasude tagasimaksenõuete suhtes kohaldatavate tähtaegade ja aegumistähtaegade süsteemi kindlaksmääramise kohta,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees A. Touffait, kohtunikud P. Pescatore ja O. Due,

kohtujurist: F. Capotorti,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

* Kohtumenetluse keel: saksa.

Põhjendused

1. Kahe 12. juuli 1979. aasta määrusega, mis saabusid Euroopa Kohtusse vastavalt 30. juulil ja 7. augustil, esitas Verwaltungsgericht Frankfurt am Main EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule kolm eelotsuse küsimust pehme nisu denatureerimist käsitlevate komisjoni 12. juuli 1968. aasta määruse nr 956/68, 20. detsembri 1968. aasta määruse nr 2086/68 ja 19. juuli 1969. aasta määruse nr 1403/69 (EÜT 1968 L 164, lk 9 ja L 307, lk 13; EÜT 1969 L 180, lk 3 tõlgendamise kohta seoses hagidega, mis on esitatud Saksamaa sekkumisameti – Bundesanstalt für Landwirtschaftliche Marktordnung – valesti makstud denatureerimise lisatasude tagasimaksmist käsitlevate otsuste peale. Küsimused on sõnastatud järgmiselt:

a) kas tähtaeg, mille jooksul võib esitada 12. juuli 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 956/68, 20. detsembri 1968. aasta määruse (EMÜ) nr 2086/68 ja 18. juuli 1969. aasta määruse (EMÜ) nr 1403/69 alusel makstud denatureerimise lisatasude tagasimaksenõuded, tuleb kindlaks määrata Euroopa ühenduste õiguse kohaselt?

b) kui küsimusele a vastatakse jaatavalt, siis kas sellised tagasimaksenõuded üldse aeguvad ja kui aeguvad, siis milline on aegumistähtaega?

c) kas Euroopa õigus tunnustab põhimõtet, mille kohaselt ei saa pärast denatureerimist käsitlevate aruannete säilitamiseks siseriiklikes õigusaktides ette nähtud tähtaja (antud juhul seitsme aasta) möödumist esitatud denatureerimise lisatasude tagasimaksenõuded enam tugineda sellele, et aruannetest ja muudest veel olemasolevatest dokumentidest selgub, et denatureerimine ei toimunud nõuetekohaselt?

2. Toimikust ilmneb, et põhikohtuasja hagejateks olevad kaks põllumajandusühistut, mille registrijärgne asukoht on vastavalt Lages ja Münsteris, teostasid aastatel 1968–1970 ja 1974 denatureerimist ning said selle eest eespool nimetatud määrustes ette nähtud denatureerimise lisatasu. Pärast abisaajate ettevõtete kontrollimist leidis sekkumisamet, et mõnesid denatureerimistoiminguid ei teostatud ühenduse määrustes ette nähtud viisil ning esitas 1976. ja 1977. aastal nõuded põhjendamatult makstud denatureerimise lisatasude tagasimaksmiseks. Põhikohtuasja hagejate vastulaused jäid edutuks ning nad esitasid lagi Verwaltungsgerichtile.

3. Hagejate väidetest ilmneb, et iseenesest ei vaidlustata seda, et denatureerimine toimus mittenõuetekohaselt. Hagejad väidavad aga Verwaltungsgerichtis, et kuna kõnealuste lisatasude maksmise ja Saksamaa haldusasutuste poolse nõuete esitamise vahele on jäänud suhteliselt pikk aeg, ei ole lisatasude tagasi nõudmine enam lubatud kas aegumise tõttu või tulenevalt teatavatest üldpõhimõtetest (nt õiguspäraste ootuste kaitse põhimõte või proportsionaalsuse põhimõte) tõttu. Hagejad leiavad, et kuna tegu on ühenduse õiguse alusel tehtud maksete tagasinõudmisega, tuleks otsida tekkinud probleemi lahendamist võimaldavaid eeskirju ja põhimõtteid ühenduse õigusest. Seetõttu osutavad nad ühelt poolt Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 43 kehtestatud ja ühenduse vastutust puudutavale viieaastasele aegumistähtajale ning teisest õigusaktide teatavates sätetes kehtestatud erilistele aegumistähtaegadele, ning teiselt poolt eri liikmesriikide õigusaktides esinevale tendentsile rakendada haldusasutuse nõuete suhtes aegumistähtaegu, mis on üldiselt tsiviilõiguses kohaldatavatest aegumistähtaegadest lühemad.

4. Sekkumisamet väidab aga, et nii ühenduse kui siseriiklikus õiguses puudub kõnealuse asja puhul konkreetne aegumistähtaeg, mistõttu võib kohaldada tsiviilõiguses kehtestatud kuni 30-aastast üldist aegumistähtaega.

5. Komisjon omalt poolt märgib, et tavaliselt vastutavad ühisest turukorraldusest tulenevate õiguste ja kohustuste kindlakstegemise ja rakendamise eest suuresti liikmesriigid. Komisjon viitab sellega seoses nõukogu 21. aprilli 1970. aasta määruse nr 729/70 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (EÜT L 94, lk 13) artiklile 8, mille kohaselt võtavad liikmesriigid kooskõlas siseriiklike õigusnormidega ja haldusmeetmetega meetmed, mis on muuhulgas vajalikud eeskirjade eiramise või hooletuse tõkestamiseks ja nende käsitlemiseks. Komisjon tuletab meelde, et Euroopa Kohus on pidevalt oma kohtupraktikas tunnistanud, et ühenduse õiguses on liikmesriikidele antud pädevus reguleerida järelevalvet käsitlevaid üksikasju oma õiguskorra kohaselt ja omal vastutusel (11. juuli 1973. aasta kohtuotsus kohtuasjas 3/73: Hessische Mehlindustrie (EKL 1973, lk 745); vt ka 16. detsembri 1976. aasta kohtuotsused kohtuasjades 33/76: Rewe, ja 45/76: Comet (EKL 1976, lk 1989 ja 2043)).

6. Verwaltungsgerichti esitatud küsimuste osas tuleb võtta alljärgnevad seisukohad.

7. Põllumajandusturu ühise korralduse aluseks olevate üldiste arusaamade kohaselt kehtivad viidatud määrustes sätestatud denatureerimise lisatasude andmise suhtes ühised eeskirjad, mida kohaldatakse ühtselt kogu ühenduses. Kõnealuse sekkumismehhanismi haldamine on siiski riiklike sekkumisametite ülesanne, kes peavad seetõttu teostama kogu kontrolli, mis on vajalik tagamaks, et denatureerimise lisatasusid antakse üksnes ühenduse eeskirjades sätestatud tingimustel ning et kõigi turuosaliste poolt toime pandud ühenduse õiguse sätete rikkumiste eest määrataks asjakohane karistus. Antud juhul on seega denatureerimise kontrollimine, vajalike uurimiste läbiviimine ja kõigi kehtivate eeskirjade kohaselt põhjendamatult makstud lisatasude tagasimaksmise nõudmine kahtlemata Saksamaa sekkumisameti kohustuseks.

8. Ühenduse õigus ei sisalda praegusel arenguetapil asjaomaste riiklike haldusasutuste poolt kõnealuse järelevalvekohustuse elluviimist reguleerivaid erisätteid. Ainus nõue, mis tuleb seega ühenduse seisukohast välja tuua, on see, et riiklikud asutused peavad tegutsema selles suhtes sama hoolikalt ja tähelepanelikult nagu vastavate siseriiklike õigusaktide rakendamisel, et mitte ohustada ühenduse õiguse tõhusust.

9. Mis puutub konkreetselt põhjendamatult makstud toetuste tagasinõudmise aegumistähtaegadesse, mis võivad tuleneda haldusõiguse teatavate üldpõhimõtete kohaldamisest, ei praegusel juhul ühenduse õigus asjaomast sätet ei sisada. Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 43 kehtestatud aegumistähtaeg kehtib üksnes ühenduse lepinguvälise vastutusega seotud hagide suhtes ning ei ole seetõttu antud juhul asjakohane. Sama märkuse võib teha teiste sätete suhtes, millele hagejad on viidanud.

10. Sellest tulenevalt peavad siseriiklikud asutused hindama Verwaltungsgerichtile hindamiseks esitatud olukorda oma siseriiklike õigusaktide sätete ja põhimõtete põhjal, tingimusel, et nad ei erista ühenduse õigusega reguleeritud olukordasid ja sarnaseid olukordasid, mille suhtes kohaldatakse üksnes siseriiklikku õigust. Mis puutub eriti kolmandas küsimuses tõstatatud probleemi, siis järeldub sellest lisaks, et aegumistähtegasid käsitleva konkreetse sätte puudumisel ei piira ühenduse õigus pädevate riiklike asutuste vabadust kohaldada ühenduse eeskirjade alusel põhjendamatult makstud hüvitiste tagasinõudmisel asjaomase riigi õiguses tunnustatud üldpõhimõtete kohaldamisest tuleneda

võivaid aegumistähtaegasid. Seetõttu piisab viitamisest seisukohtadele, mis on aluseks Euroopa Kohtu 5. märtsi 1980. aasta otsusele (kohtuasi 265/78: Ferwerda v Produktschap voor Vee en Vlees), mis käsitleb Verwaltungsgerichtile esitatud probleemile sarnast probleemi.

11. Verwaltungsgerichtile tuleb seega vastata, et tähtaeg, mille jooksul võivad haldusasutused nõuda komisjoni 12. juuli 1968. aasta määruses nr 956/68, komisjoni 20. detsembri 1968. aasta määruses nr 2086/68 ja komisjoni 18. juuli 1969. aasta määruses nr 1403/69 sätestatud ja abisaajatele põhjendamatult makstud denatureerimise lisatasude tagasimaksmist, tuleb ühenduse õiguse praeguses arenguetapis kindlaks määrata vastavalt asjaomase turusektori eest vastutava sekkumisameti siseriiklikule õigusele. Ühenduse õigus ei takista selliste siseriikliku õiguse sätete või põhimõtete kohaldamist, mille tagajärjeks võib olla selliste tagasimaksenõuete esitamise tähtaja piiramine, aga seda siiski tingimusel, et nimetatud küsimus lahendatakse samade normide kohaselt, mida kohaldatakse riiklike haldusasutuste sarnaste järelevalvekohustuste elluviimise suhtes täielikult nende vastutusalas olevates valdkondades.

Kohtukulud

12. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS (teine koda)

vastates küsimustele, mille Verwaltungsgericht Frankfurt am Main esitas talle oma 12. juuli 1979. aasta määrustega, otsustab:

Tähtaeg, mille jooksul võib riiklik sekkumisamet nõuda pehme nisu denatureerimist käsitlevates komisjoni 12. juuli 1968. aasta määruses nr 956/68, komisjoni 20. detsembri 1968. aasta määruses nr 2086/68 ja komisjoni 18. juuli 1969. aasta määruses nr 1403/69 sätestatud ja abisaajatele põhjendamatult makstud denatureerimise lisatasude tagasimaksmist, tuleb ühenduse õiguse praeguses arenguetapis kindlaks määrata vastavalt asjaomase turusektori eest vastutava sekkumisameti siseriiklikule õigusele.

Ühenduse õigus ei takista selliste siseriikliku õiguse sätete või põhimõtete kohaldamist, mille tagajärjeks võib olla selliste tagasimaksenõuete esitamise tähtaja piiramine, seda aga siiski tingimusel, et nimetatud küsimus lahendatakse samade normide kohaselt, mida kohaldatakse riiklike haldusasutuste sarnaste järelevalvekohustuste elluviimise suhtes täielikult nende vastutusalas olevates valdkondades.

Touffait

Pescatore

Due

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. juunil 1980. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

A. Van Houtte

President

A. Touffait